

I.T.K.AB
30 år 1977 - 2007

Hissföretaget i Stockholm

I.T.K.AB blickar tillbaka.....

Ulvsunda industriområde

1916 inkorporerades Bromma kommun med Stockholms stad. Detta var en logisk följd av att staden under åren 1904-1908 köpt upp stora landområden i Bromma. Redan 1904 förvärvades de stora godsena Ulvsunda och Åkeshov. Syftet var i första hand att garantera bostäder för stadens snabbt växande befolkning. Utvecklingen tog fart efter att tillkomsten av nya Tranebergsbron 1914 och den successiva utbyggnaden av spårvägsförbindelsen med innerstaden. Längs 12:an växte snabbt ett villastadsområde upp.

Redan från början hade stadens fäder tänkt sig ett storstilat industriprojekt inom nuvarande Ulvsunda industriområde. Av detta blev intet men en ny stadsplan från 1914 gav mer konkret underlag även om den var optimistiskt i överkant.

1914 kunde man erbjuda intresserade billiga industritomter. Stan hade ordnat med direkta järnvägs-, sjö och gatukommunikationer. 1915 öppnades järnvägen från Sundbyberg med direktspår inom området ner till kajplatser vid Ulvsundasjön. Tomterna uppläts under tre former, arrende, tomträtt och köp. Priset i starten var endast 5 kr per kvm.

Första världskriget kom emellertid emellan och utvecklingen gick trögt. Mellan 1914-19 såldes endast ca 30 tomter. Man tvekade att genomföra sina projekt och staden tvingades att återköpa tomter på exekutiv aktion under depressionen i början på 1920-talet. Krisen under 1930-talet gjorde det inte bättre. Det kom att vila en slags Törnrosasömn över området. I och med att Bromma flygplats började byggas och konjunkturen förbättrades ökade efterfrågan på industritomter i Ulvsunda. Priset utgjorde i regel 10 kr per kvm, men från 1940-talet har staden inte sålt några tomter utan upplåtit dem med tomträtt på i regel 75 år. Från mitten av 1960-talet kan man säga att området var exploaterat i sin helhet.

Bebyggelsen kring I.T.Ks fastighet, Magneten 7

Det har funnits industri och näringsverksamhet i Bromma innan staden köpte marken. Dessa äldre verksamheter var koncentrerade till Alvik, Traneberg och Mariehäll. En del har kommit att leva kvar, andra har försvunnit och ersatts av bostäder. Av intresse för I.T.K kan vara den utveckling som skett inom den närmste omgivning av Magneten 7.

Voltakomplexet

Under 1914-17 uppförde den elektriska firman Volta den pampiga byggnad som fortfarande finns kvar med adress Johannesfredsvägen 7. Läget var bra med närhet till Ulvsunda järnvägsstation men tiderna var besvärliga och 1919 tvingades man inskränka produktionen. En del av de tomma lokalerna uppläts i början av 1920 till nödbostäder. Tillverkningen av elmaterial pågick fram till 1924, Efter detta år blev dammsugaren av märket Volta den dominerade produkten.

1934 inköptes företaget av Electrolux som la ned tillverkningen och sålde fastigheten till AB Nomy. Detta företag tillverkade glidlager från till 1937 men lokalerna var för stora för behovet. I ena halvan av komplexet flyttade 1936 AB Förenade Tvätt in. Verksamheten pågick i många år med en personal på över 300 personer. I slutet av 1930-talet flyttade Standard Radio in i byggnaden. 1942 köpte företaget hela fastigheten. I över 15 år hade man sin tillverkning förlagd hit och sysselsatte ca 800 personer. Idag huserar ett stort antal företag av varierande karaktär i komplexet.

AB Joh.Ohlssons Tekniska Fabrik (Tjär-Olle)

Snett över vägen från Voltafastigheten räknat hamnade tidigt ett annat företag, nu borta men ändå aktuellt. Bakom namnet Joh.Ohlsson Tekniska Fabrik döljer sig ett företag som redan på 1800-talet framställde tjärprodukter. 1914 förvärvade man tomträtten till Kv Lyftkranen 1 och 2. Man byggde en ny fabrik med bra läge intill järnväg och kaj. Avspärningar under första världskriget gynnade företaget. Man tillverkade en rad åtråvärda kemikalier och plaster. På 1920-talet kom olja och underhållsfri papp att bli dominerande produkter. Under andra världskriget inriktades produktionen på smörjolja. Efter kriget byggdes en ny fabrik för bakelitpressmassa av vilken man tillverkade formpressade detaljer för el-industrin. 1962 hade företaget 62 anställda, idag är tillverkningen borta.

Staden som äger tomten har problem med den kraftigt förorenade marken. 70-80 milj. skall läggas ner i ett projekt för att finna den bästa tekniken att sanera området. Tanken är att man i framtiden skall kunna bygga bostäder.

Den närmaste omgivningen

Det skulle ta för lång tid att gå in på övriga företag i den södra delen av Ulvsunda industriområde. Några namn bör dock nämnas. Ulvsunda Verkstäder (UVA) hade som moderbolag det tidigare omtalade AB NOMY. Ulvsunda Gummifabrik AB startade redan 1917 i blygsam skala men utvecklades under Trelleborgs gummifabriks ledning till ett relativt stort företag med nybyggen på 1950-talet. Alfort och Cronholms färgfabrik började sin verksamhet i området 1922 och byggdes efterhand ut till en omfattande verksamhet. Den stora fabriken kom till 1962-63.

På tomten närmast norr om ITK hade man fram till för några år sedan försäljning av färg i "storförpackning".

Öster om ITK finns resterna av det gamla järnvägsspåret på mark som tillhör kommunen. Tomten på andra sidan järnvägen fram till Johannesfredsvägen tillhör även staden. Den arrenderas av ett företag som bla använder marken som upplag för skrotade bilar.

Magneten 7

Redan i maj 1916 styckades den nuvarande tomten. Några år senare bestämde man att kvarteret skulle heta Magneten och 1925 fick tomten beteckningen nr 7. Som redan framgått hände inte mycket inom denna del av Ulvsunda industriområde de första åren.

1921 finns en anteckning att Stockholms Stads Fastighetskontor upplåtit ett område på 2.400 kvm i Magneten för en konlonistuga. Senare samma år uppförde en firma en lagerskjul på en annan del av tomten och 1922 tillkom ytterligare ett förråd på 1650 kvm av Magneten 7:s totala yta på ca 4350 kvm.

Fram till 1937 hände ingenting. Man kan föreställa sig att tomten var förvuxen ängsmark med några skjul kvar när AB Max Sivert den 6 juli 1937 köpte hela Magneten 7. Man lät omgående uppföra en industribyggnad lämpad för tillverkning av elektriska industriugnar mm. I stadsarkivet finns 17 stycken ritningar omfattande olika plan och sektioner utfärdade av civilingenjör Stig Ödén med Torsten Frenidin som arkitekt. Man kan förmoda att huset redan från början i stort sett fick sitt nuvarande utseende.

Kan nämnas att 1949 finns fyra ritningar av arkitekten P.O Danielsson avseende ett stort ritkontor samt ett litet kontorsutrymme med kapprum. 1953 tillkom en garagebyggnad.

1961 gjordes om- och tillbyggnad av fabriken enligt 7 st ritningar av arkitekten Per-Olof Olsson. 1965 bytte man ut ett träskjul till ett nytt av galvaniserad plåt. Alfort och Cronholm gav i detta fall tillstånd till bygget eftersom man kom till närmare tomtgräns än 4,5 m.

/ Gösta Walldén